

**Adroddiad i'r** Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio

**Dyddiad y Cyfarfod** 28 Ebrill 2021

**Aelod / Swyddog Arweiniol** Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol

**Awdur yr Adroddiad** Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol

**Teitl** Siarter a Strategaeth Archwilio Mewnol 2021-22

## **1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?**

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r Siarter a Strategaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2021-22 i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio. Mae'r Siarter yn diffinio pwrpas, awdurdod a chyfrifoldeb Archwilio Mewnol yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Mae'r Strategaeth yn darparu manylion y prosiectau Archwilio Mewnol arfaethedig ar gyfer y flwyddyn a fydd yn caniatáu i'r Prif Archwilydd Mewnol ddarparu 'barn' ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd fframwaith lywodraethu, risg a rheolaeth y Cyngor yn ystod y flwyddyn.

## **2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?**

- 2.1 Mae'n rhaid i Awdurdodau Lleol sy'n atebol i Reoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) gynnal system ddigonol ac effeithiol o archwilio mewnol yn ei gofnodion cyfrifo a'i system reolau mewnol. Mae'r Siarter wedi'i diweddarau i nodi bod cyfrifoldeb dros dro'r Prif Archwilydd Mewnol am y Tîm wedi dod i ben yn ddiweddar. Yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus, bydd mesurau diogelu yn parhau mewn grym am gyfnod er mwyn cynnal annibyniaeth a gwrthrychedd Archwilwyr Mewnol.
- 2.2 Mae'r Strategaeth yn cynnwys cynllun archwilio mewnol yn seiliedig ar risg sy'n rhoi ystyriaeth i'r gofyniad Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus i ddarparu barn ac adroddiad archwilio mewnol blynyddol y gall y sefydliad ei

ddefnyddio i lywio ei ddatganiad llywodraethu. Mae cylch gorchwyl y Pwyllgor hwn yn golygu fod angen iddo ystyried cynlluniau archwilio mewnol.

### **3. Beth yw'r Argymhellion?**

- 3.1 Bod y Pwyllgor yn cymeradwyo'r Siarter Archwilio Mewnol (Atodiad 1) a'r Strategaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2021-22 (Atodiad 2).

### **4. Manylion yr Adroddiad**

- 4.1 Mae'r prif newidiadau i'r Siarter Archwilio Mewnol yn Atodiad 1 wedi'u cynnwys yn yr adran 'Llinellau Lleoli ac Adrodd' fel a ganlyn:

“Fe wnaeth y Prif Archwilydd Mewnol ymgymryd â rôl dros dro i reoli'r Tîm Rheoli Prosiectau sy'n rhan o'r Gwasanaeth Gwella a Moderneiddio Busnes yn 2020-21. Daeth y trefniant hwn i ben ym mis Mawrth 2021. Er mwyn cynnal annibyniaeth y gwasanaeth Archwilio Mewnol, bydd yr Uwch Archwilwyr yn parhau i ymorol am archwiliadau sy'n ymwneud â'r tîm hwn am gyfnod. Bydd hyn yn cynnwys y mater o ddewis archwiliadau, cwmpas, amlder ac amseru a chynnwys adroddiadau, a bydd yr Uwch Archwilwyr yn adrodd yn uniongyrchol i'r Swyddog Adran 151 lle bo hynny'n briodol er mwyn cynnal annibyniaeth a gwrthrychedd.

- 4.2 Yn unol â'r newidiadau sy'n ofynnol dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru), diweddarwyd y cyfeiriadau at y 'Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio' o fewn y siarter i'r 'Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio' gan y bydd y gofynion hyn yn dod i rym ar unwaith.
- 4.3 Mae'r Strategaeth yn Atodiad 2 yn darparu cefndir i'r gwasanaeth archwilio mewnol ynghyd â'r cynllun gwaith arfaethedig ar gyfer y flwyddyn yn seiliedig ar asesiad risg ac ymgynghori â gwasanaethau.
- 4.4 Bydd y cynllun gwaith arfaethedig yn caniatáu i'r Prif Archwilydd Mewnol ddarparu 'barn' gyffredinol ar gyfer Adroddiad Archwilio Mewnol Blynyddol ar gyfer 2021-22 a llywio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Bydd y Pwyllgor hwn yn derbyn adroddiadau gwybodaeth rheolaidd ar gynnydd.

## **5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**

5.1 Nid oes angen gwneud penderfyniad ynglŷn â'r adroddiad hwn. Nid oes cyfraniad uniongyrchol at y Blaenoriaethau Corfforaethol, ond bydd rhai prosiectau yn y Cynllun yn adolygu meysydd Blaenoriaeth Corfforaethol ac yn darparu sicrwydd ar eu darpariaeth.

## **6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**

6.1 Amherthnasol – nid oes penderfyniad na chostau yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

## **7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o'r Effaith ar Les?**

7.1 Nid oes angen penderfyniad na chynnig ar gyfer newid mewn perthynas â'r adroddiad hwn, felly nid oes unrhyw effaith ar bobl sy'n rhannu nodweddion sydd wedi eu gwarchod.

## **8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill?**

8.1 Mae'r Prif Archwilydd Mewnol wedi ymgynghori â'r Cyfarwyddwyr Corfforaethol, y Swyddog Adran 151, yr uwch dîm rheoli a'u timau rheoli.

## **9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**

9.1 Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

## **10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**

10.1 Gall methu â chyflwyno lefel ddigonol o archwilio mewnol olygu na all y Pennaeth Archwilio Mewnol roi 'barn' flynyddol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd fframwaith y Cyngor ar lywodraethu, risg a rheolaeth yn ystod y flwyddyn. Gallai hyn arwain at godi problem lywodraethu sylweddol yn 'natganiad llywodraethu blynyddol' y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

## **11. Pŵer i wneud y Penderfyniad**

11.1 Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.